

UMEÅ TINGSRÄTT

DOM

Referens nr
75834978

Dom nr
DB 477

Sida
1 (18)

Datum
1990-07-13

Mål nr
B 382/90

Meddelad i
Umeå

PARTER (antal tilltalade: 1)

Åklagare	Namn, tjänstetitel och åklagardistrikt Björne, Lars, distriktsåklagare Umeå åklagardistrikt		
Målsägande	Efternamn, tilltalsnamn samt yrke/titel Se bilaga 1		
	Postadress	Rätts- hjälp	
	Ombud/Biträde		
	Biträde enligt rättshjälpslagen		Målsägan- debiträde
Tilltalad	Efternamn och alla förnamn Johansson, Kjell-Åke		
	Personnummer 551130-8537	Yrke/Titel	
	Postadress Näsland 6181, 922 00 VINDELN		
	Medborgare i		
	Frihetsberövande Se Yrkanden		Rätts- hjälp
	Försvare Sandow, Lars, advokat Box 137, 901 04 UMEÅ	Offentlig ☒ försvare	Ombud

DOMSLUT

Den till- talade har begått följ- ande brott	Brottsbenämning	Lagrum
	1. Grov misshandel	3 kap 6 § brottsbalken
	2. Vållande till annans död	3 kap 7 § 2 st brottsbalken
	3. Grovt bedrägeri med- delst urkundsförfalskning	9 kap 3 § och 14 kap 1 § brotts- balken
	4. Bedrägeri	9 kap 1 § brottsbalken
	5. Medhjälp till bedrä- geri	9 kap 1 § och 23 kap 4 § brotts- balken
	6. Försök till bedrägeri	9 kap 1 § och 23 kap 1 § brotts-
Brottspåföljd	Påföljd Fängelse sex (6) år	
	Särskild föreskrift	
	forts. blad	

DOM

Dom nr

DB 477

Sida

2

Datum

1990-07-13

Personnummer

551130-8537

DOMSLUT, fortsättning

Skydds-konsulent-distrikt Övervakare	1 Distriktets namn	
	Efternamn, tilltalsnamn samt yrke/titel	Telefonnummer
	Postadress	
Tillgodoräk-nande av fri-hetsberövande mm	Fängelsestraffet skall till en tid av tjugonio (29) dagar anses verkställt i anstalt	
Andra lagrum som åberopas		
Särskild rättsverkan mm	Utvisning samt sådan särskild rättsverkan mm som tas upp i saköreslängd	
	forts. blad	
	Annan särskild rättsverkan	
Följande åtal ogillas	Bedrägeri (åtalspunkt 1 i bilaga 3)	
Skadestånd Beslut i övriga frågor	1. Johansson skall utge skadestånd till Alfa-Laval Agri Scandinavia AB med trettioåttatusenfyrtyo (38 040) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen å 32 600 kr från 1990-05-04 och å 5 440 kr från 1990-05-21, allt tills betalning sker 2. Johansson skall utge skadestånd till Västerbottens Lantmän med elvatusensexhundrasex (11 606) kr, till Skogsägarna Västerbotten Örnsköldsvik med tretusensjuhundra-femton (3 715) kr och till SCA Skog AB med tjugofyratusen (24 000) kr, allt jämte ränta därå enligt 6 § räntelagen från 1990-06-27 tills betalning sker 3. Sandow tillerkänns av allmänna medel ersättning med tjugosextusentvåhundrafemtio (26 250) kr för arbete. Denna kostnad jämte vad som av allmänna medel utgått för muntlig bevisning skall stanna på staten 4. Sekretessen enligt 7 kap 22 § sekretesslagen (1980:100) för uppgifterna i läkarintyg enligt 7 § lagen om personundersökning i brottmål och rättspsykiatrisk undersökning (aktbil 13 och 31 i tingsrättens akt i mål B 586/85), vilka har förebringats vid förhandling inom stängda dörrar, skall bestå i målet	

DOM

Dom nr

DB 477

Sida

3

DOMSLUT, fortsättning

Datum

1990-07-13

Personnummer

551130-8537

Brottsbenämning

7. Olovlig körning

8. Förseelse mot fordons-
kungörelsen9. Förande av oskattat
fordon

Lagrum

balken

3 § 1 st 2 p trafikbrottslagen
(1951:649)85 § och 106 § 4 p fordonskun-
görelsen (1972:595)64 § och 79 § 3 st vägtrafik-
skattelagen (1988:327)

Datum för tidigare dom/beslut

Domstolens namn och domens/beslutets nr

Forts. betr.

forts.
blad

YRKANDEN

Åklagaren har yrkat enligt bilagorna 2-4, varvid åklagaren beträffande åtalpunkt 1 i bilaga 2 ändrat gärningsbeskrivningen på det sättet att den 31 maj 1990 skall vara den 30 maj 1990, beträffande åtalpunkt 1 i bilaga 3 angivit att årtalet skall vara 1989 och beträffande åtalet i bilaga 4 angivit att den 4 maj 1990 skall vara den 4 april 1990.

Johansson har såsom anhållen och häktad varit berövad friheten i målet tiden den 31 maj - den 29 juni 1990.

DOMSKÄL**Ansvar****Bilaga 2, åtalpunkt 1**

Johansson har bestritt ansvar. Han har medgivit att han av oaktsamhet vållat tandskadan och en skada på barnets läpp, allt i samband med matning av barnet. Han har vidare erkänt att han lagt en handduk över barnets mun i samband med att barnet kräkts, men att detta skett av oaktsamhet då han ej insett faran med förfarandet. Han har slutligen erkänt att han den 30 maj 1990 tappat barnet så att det fallit mot golvet.

Åklagaren har sakframställningsvis anfört bl a: Johansson bor tillsammans med en 13-årig son på en fastighet i Näsland i Vindelns kommun. Fastigheten ägs av Johanssons farfar. På fastigheten, som är avstyckad från en jordbruksfastighet, finns ett bostadshus och en ladugård. Under hösten 1989 flyttade Maria Grahn och hennes dotter Andrea, född den 15 juli 1989, till fastigheten, varvid Johansson och Maria Grahn upptog ett samboförhållande. Vid besök på barnavårdscentralen i Vindeln den 3 maj 1990 bedömdes

DOM

Datum

1990-07-13

B 382/90

5

Andrea ha en något sen psykomotorisk utveckling och att vara relativt liten utan att man kunde finna övertygande tecken på någon bakomliggande neurologisk sjukdom eller bristfällig absorption i matsmältningskanalen. Den 30 maj 1990 någon gång mellan kl 18.00 och 19.00 kallade Johansson på ambulans till fastigheten. När ambulanspersonalen kom påträffades Andrea till synes livlös. Upplivningsförsök gjordes omedelbart och därefter under hela färden till Vindelns vårdcentral där doktor Mikael Fabri kl 19.15 kunde konstatera att barnet var dött. I journalen har dr Fabri antecknat att döden förmodligen inträffat minst en timme före ankomsten till vårdcentralen. Rättsmedicinsk undersökning och obduktion av Andrea utfördes den 31 maj 1990 av överläkaren Anders Eriksson vid statens rättsläkarstation i Umeå.

Åklagaren har som skriftlig bevisning åberopat protokoll över platsundersökning utförd av polisen i Umeå den 31 maj 1990 jämte skiss över bostadsfastighetens två plan och fotografier från fastigheten, obduktionsprotokoll den 5 juni 1990, redogörelse för resultatet av mikroskopisk undersökning den 11 juni 1990 och utlåtande den 13 juni 1990, allt upprättat av överläkaren Eriksson, samt journalblad upprättat den 3 maj 1990 vid barnhälsovården, region-sjukhuset i Umeå, avseende besök på barnavårdscentralen i Vindeln, och journalblad upprättat den 31 maj 1990 av dr Fabri vid vårdcentralen i Vindeln.

I målet har Johansson och Maria Grahn hörts samt vittnesförhör hållits med avdelningsföreståndaren Elisabeth Königsson, Vindeln, Siv Nygren, Hällnäs, och överläkaren Anders Eriksson.

Överläkare Eriksson har avgivit utlåtande av innehåll bl a att den döda kroppen efter Andrea har företett tecken till upprepat yttre våld mot huvudet och halsen med bl a färskare och äldre hud- och slemhinneskador, utslagning av tand

i underkäken, brott på den andra halskotan, äldre blödnings i ryggmärgen, förlängda märgen och hjärnbryggan samt färskare blödnings i storhjärnans sidokamrar och mot extremiteterna med färskare och äldre hudskador, att dessa skador ej har orsakats av barnet självt, att det dessutom har påvisats dels undervikt, dels varig lunginflammation, orsakad av inandning av främmande material, troligen födoämnen, att döden har orsakats av skadorna inom hjärnan och halsryggmärgen och att varig lunginflammation och undernäring sannolikt har bidragit till döden.

Maria Grahns har uppgivit bl a: Efter det att hon flyttat till Johanssons var det i början hon ensam som skötte Andrea. Efter hand började Johansson hjälpa henne. Johansson har varit som en far för Andrea. Han har varit omtänksam och mån om henne. Han har inte visat dåligt humör eller kort tålamod mot barnet. Johansson hade dock synpunkter på skötseln av Andrea. Han var dominant och lade sig i när flickan skulle matas, badas och läggas. Vid besöket på vårdcentralen i Vindeln den 3 maj kunde Andrea sitta själv, hålla upp sitt huvud och vända sig från att ligga på mage till att ligga på rygg men ej tvärtom. Hon kröp inte. Besöket var föranlett av att Andrea inte gick upp i vikt som hon borde. Den 21 maj blev Andrea sjuk. Hon fick feber och litet hosta. Det rann ur näsan på henne. Maria Grahns är säker på dagen då hon gick på körskola och hade lektion den dagen. Före denna förkylning åt Andrea välling 4-5 gånger per dag. Hon matvägrade inte även om man fick lirka med henne innan hon började äta. Johansson och Maria Grahns turades om att mata Andrea. I allmänhet skötte Johansson matningen på morgonen. Efter den 21 maj började Andrea kräkas. Maria Grahns blev orolig. Johansson sade att han ringt dr Bohlin i Vindeln och frågat om Andrea och att Bohlin sagt att det var maginfluensa som gick. Det var inte sagt någonting om behandling. Andrea började kräkas mer och mer och Maria Grahns var väldigt orolig på grund av detta. En dag ringde Johansson till dr Bohlin medan Maria Grahns

DOM

Datum

1990-07-13

B 382/90

7

hörde på. Hon hörde Johansson ställa frågor och upprepa dr Bohlins svar till henne. Enligt Johansson sade Bohlin att de skulle försöka få i henne så mycket mat som möjligt och att de skulle ge henne Ramlösa eller Coca-Cola utan kolsyra. När Andrea vägrade äta övertog Johansson helt matningen. Detta skedde troligen lördagen den 26 eller söndagen den 27 maj. Maria Grahn klarade inte av att tvångsmata flickan som Johansson ansåg nödvändigt. Matningen gick till på det sättet att Johansson lade Andrea i sitt knä på rygg och droppade i henne välling. Maria Grahn tyckte att Johansson var hårdhänt. I början hade Johansson en Ramlösa-flaska som han satt en plastkork på och som han gjort hål i. Johansson tryckte ner underläppen på Andrea för att hon skulle öppna munnen. Johansson stoppade in flaskan i munnen. De sista dagarna använde han en vanlig nappflaska som han gjort större hål i så att vällingen kunde droppa ner. Johansson ville att Maria Grahn skulle gå ut när han matade flickan. Andrea var "mammig" och det blev svårare att mata henne om Maria Grahn var inne. Andrea blev sämre och sämre och kräktes mer och mer. På söndagen eller måndagen började hennes huvud att ramla bakåt. Dessförinnan hade hon börjat hänga med armarna. Armarna verkade "livlösa". Maria Grahn upptäckte detta flera dagar innan flickan dog, möjligen den 26 maj. Ett par tre dagar före dödsfallet ramlade Andreas huvud bakåt när hon lyfte upp henne. Ungefär vid samma tid svullnade ena handens fingrar upp så att skinnet sprack på två eller tre fingrar. Johansson sade att det var ledvärk. Hon gnällde när de skulle klä på henne. Hon ville inte att man skulle röra armarna. - Johansson lade en handduk under hakan på Andrea och höll igen munnen med handen när Andrea låg på rygg för att maten ej skulle rinna ut. - Onsdagen den 30 maj steg Maria Grahn upp vid 10.00-tiden. Då hon steg upp låg Andrea kvar i sin säng och sov. Enligt Johansson hade han gett henne mat på morgonen. Vid 11.15-tiden följde hon med Johanssons fader till Vindeln för att handla. Hon kom hem vid 13.30-14.00-tiden. Andrea låg då och sov i en tvåsits-

DOM

Datum

1990-07-13

B 382/90

8

soffa i vardagsrummet i bottenvåningen. Johansson brukade lägga henne där. Hon frågade Johansson hur det var med Andrea. Han svarade att hon ätit bra, att hon var på bättringsvägen och att han haft ut henne. Senare när Maria Grahn tyckte att flickan vaknade till tänkte hon ge flickan mat. Flickan såg dock så konstig ut i ögonen och i munnen. Hon sprang och hämtade Johansson som fanns i ladugården. Hon tror att Johansson tog upp flickan. Flickans huvud ramlade långt bakåt. Maria Grahn sade till Johansson att de måste ringa till dr Bohlin eller möjligen att de måste åka in med henne till läkare. Först sade Johansson att Bohlin hade jour och inte skulle vara i tjänst förrän kl 17. Vid 14.30-tiden ringde han i alla fall till Bohlin och berättade att Andreas huvud ramlade bakåt. Under samtalet skrek Maria Grahn till Johansson att han skulle fråga om än det ena och än det andra. Bl a bad Maria Grahn Johansson fråga dr Bohlin om de inte skulle åka in till vårdcentralen med Andrea. Enligt Johansson sade Bohlin att det skulle de inte göra. Enligt Johansson sade Bohlin vidare att han inte kunde göra mer utan att flickan led av vätskeförlust. Bohlin rekommenderade varmt bad och tillförsel av vätska. Johansson gjorde välling och matade Andrea. Hon tror eller fick den uppfattningen att Johansson fick i flickan välling medan hon gjorde iordning ett bad i köket. Johansson badade henne. Andrea darrade i hela kroppen. Johansson påstod att flickan var i ett chocktillstånd. Maria Grahn höll henne sedan i famnen och hon lugnade ner sig. Hon lade henne sedan på samma soffa som hon tidigare legat. Senare var hon fram till henne och upptäckte att ena tanden var borta. Hon blev helt chockad av upptäckten. Även Johansson såg chockad ut. Johansson gav ingen förklaring till att tanden var borta utan sade att Bohlin sagt att små barn var sköra i tandköttet. Han sade också att en ny tand skulle växa ut. Hon såg även att flickan hade sår under tungan. Så hade det inte sett ut förut. Hon frågade Johansson vad han hade gjort. Johansson förklarade att det inte läkts ihop ordentligt i munnen efter tandsprickningen. Johansson höll på i

tio minuter för att övertyga henne om att små barn ser ut så i munnen. Hon såg även att barnet hade sår på en läpp och ett märke vid ena örsnibben. Maria Grahns berättade för Siv Nygren, hustrun till Johanssons fader, att Andrea tappat en tand. Johansson sade även till henne att det skulle växa ut en ny tand. Maria Grahns skulle väcka Andrea vid 18-tiden för att mata henne. Det gick ej att väcka henne. När hon lyfte upp Andrea föll armarna fram och huvudet bakåt. Hon skrek till Johansson att komma. Johansson påstod att det var vätskebrist och kom med Ramlösa. Maria Grahns skrek att de måste åka in med henne. Johansson ringde Bohlin. Enligt Johansson skulle Bohlin komma. Maria Grahns skrek till Johansson att ringa efter ambulans. Sedan ambulansen kommit sade Maria Grahns till ambulanspersonalen att dr Bohlin var på väg. Då sade Johansson att han aldrig ringt Bohlin utan att allt var påhittat. Johansson sade att han låtsats ringa för att lugna Maria Grahns. Dessutom sade han att de ej kunde åka in med Andrea till vårdcentralen därför att då tror de att han misshandlat henne genom att ge henne fiskleverolja och komjölk och därför att han matat henne hårdhänt. Johansson berättade inte att han skulle ha tappat flickan. Han har vid ett tillfälle långt före den 3 maj 1990 berättat att han stigit upp med flickan i famnen och att det då svartnat för ögonen på honom på grund av att han hade ont i ryggen och att han då tappat flickan över en fåtölj. Vidare har Johansson tidigare, likaledes långt före den 3 maj, berättat om ett tillfälle då han haft flickan i en liggvagn i baksätet på bilen och vid ett besök i Vindeln blivit tvungen att tvärbromsa bilen för en oförsiktig fotgängares skull. Vid detta tillfälle skulle Andrea ha fått ett skrubbsår på näsan. Johansson hade varit väldigt uppskrädd över den händelsen och Maria Grahns hade fått lugna ner honom.

Johansson har uppgivit bl a: Han hjälpte Maria Grahns med barnet för att avlasta henne. I allmänhet var det han som gav barnet mat på morgonen. Det gick bra tills barnet fick

en förkylning i maj. Johansson skulle då försöka tvångsmata henne. Han lade henne med huvudet i sitt knä, öppnade munnen med två fingrar och stoppade in en glasflaska med plastkapsyl i barnets mun. Han var väl för hårdhänt och stötte till barnets tänder. Han kunde se att flickan blödde i tandköttet, men ingenting annat. Han använde flaskan med plastkapsylen vid ett par tillfällen omkring den 21 maj, därefter övergick han till en vanlig nappflaska. - Sedan Maria Grahn den 30 maj åkt iväg tillsammans med Johanssons fader hörde Johansson att flickan gnällde varför han gjorde iordning välling och gav henne. Hon åt och kräktes. Han tyckte att hon blev litet piggare sedan hon ätit. Han beslöt sig för att bada henne för att hon skulle bli ännu litet piggare. Han gjorde iordning badvatten i en plastbalja som stod på diskbänken i köket och badade henne där. När han skulle torka henne efter badet tappade han henne så att hon föll med huvudet före mot den nedre delen av en tvättmaskin som stod framför diskbänken i köket och sedan på rygg på golvet. Han såg inte att hon blödde i huvudet. Han såg att hon hade ett sår på läppen och att en tand var lös. När han kände på tanden lossnade den helt. Han kastade tanden. Han blev rädd, tog upp flickan och klädde på henne. Ögonen "rullade runt" på henne. Hon gnällde och hängde med armarna. Han lade flickan som somnade. Flickan var inte särskilt rörlig. Det är möjligt att han tappade henne för att han var stressad. Han hade bråttom därför att han hade en montör som arbetade i ladugården. Han hade även tagit fyra tabletter Paraflex comp mot ryggvärk. Enligt ordination skall han ta upp till sex tabletter per dag vid behov. Tabletterna sätter ner reaktionsförmågan och kan ge yrsel. Han kände dock ingen yrsel eller annan reaktion på tablettaget. Sedan Maria Grahn kommit hem bad hon Johansson titta på flickan. Även då "rullade" hon med ögonen och hängde med armarna. De försökte ge henne mat. Han låtsades ringa till dr Bohlin. Han vågade inte ringa därför att barnet hade tappat en tand och hade skador på läppen och på handen. Eftersom han tidigare har dömts för barnmisshandel

DOM

Datum

1990-07-13

B 382/90

11

var han rädd för att på nytt bli misstänkt för samma sak. Skadan på handen hade han uppfattat som självsprickning. De provade på nytt att ge barnet mat. Det är riktigt att han sagt till Siv Nygren att barnets tand skulle växa ut igen. Omkring kl 18.15 skulle Maria Grahm väcka barnet för att ge det mat. Maria Grahm ropade på honom och sade att Andrea var livlös. Han började med konstgjord andning. Det är mycket möjligt att han på nytt låtsades ringa till Bohlin. De badade Andrea igen. Han ringde efter ambulans som kom vid 18.45-tiden. - Det är riktigt att han hållit igen flickans mun när hon skulle kräkas i samband med matning. Han gjorde det för att hon skulle få behålla maten. Han lyckades dock aldrig fullständigt att hindra maten från att komma ut. - Det är riktigt att han omkring en vecka tidigare, sannolikt när Maria Grahm påpekade för honom att flickans armar var "livlösa", låtsats ringa till dr Bohlin. Han påstod att det var värmeslag. Han var rädd för att ringa till läkaren därför att han redan då gjort illa flickan när han matat henne. - Det är riktigt att han den 4 april tappat barnet så att det ramlat över en fåtölj. Flickan stötte sig litet grand men tog eljest ingen skada. Han tappade flickan därför att det huggit till i ryggen. Det är även riktigt att den trafikincident som Maria Grahm berättat om inträffat. Den händelsen inträffade den 10 april. Vid detta tillfälle fick flickan inte någon annan skada än ett skrubbsår på eller vid näsan. - Den 30 maj var Johansson själv chockad över vad som hänt. Han ville väl tro att hon svalde när han matade henne. När ambulansen hämtade flickan hoppades han att hon levde. När han var på vårdcentralen i Vindeln förstod han att hon var död. Han berättade om olyckshändelsen först dagen före huvudförhandlingen därför att han försökt "sopa undan" det hela. Det har tagit emot att berätta för Maria Grahm att han tappat barnet.

Tingsrätten gör följande bedömning.

Genom den medicinska utredningen är klarlagt att de skador

DOM

Datum

1990-07-13

B 382/90

12

som barnet hade vid dödsfallet tillfogats barnet av annan person efter den 3 maj 1990. Av Maria Grahns och Johanssons uppgifter har framgått att ingen annan än de skött om barnet under den sålunda aktuella tiden och att barnet hela tiden stått under bädas eller enderas uppsikt. Det är alltså någon av dem som på ett eller annat sätt vållat skadorna.

Varken genom de tämligen ingående förhör som hållits med Maria Grahn och Johansson eller genom utredningen i övrigt har det kommit fram någon omständighet som skulle ge anledning till antagande att Maria Grahn åsamkat barnet någon av de skador som det hade vid dödsfallet. Däremot har av bädas uppgifter framgått att Johansson varit hårdhänt vid den av honom initierade tvångsmatningen bl a genom att med våld öppna barnets mun. Johansson har dessutom erkänt att han vid denna tvångsmatning skadat barnet så illa att av de två tänder som kommit fram i underkäken den ena suttit lös och den andra lossnat helt. Vidare har Johansson, när Maria Grahn påpekat för honom att barnet haft dessa och andra skador i bl a munnen, varje gång lämnat någon förklaring som uppenbarligen inte haft annat syfte än att dölja skadornas verkliga orsak. Slutligen har Johansson varje gång Maria Grahn bett honom ringa läkare inte gjort detta utan tvärtom låtsats göra detta för att invagga henne i den föreställningen att han fått instruktioner av läkare beträffande barnets skötsel och framför allt besked att något besök hos läkare ej erfordrades. På grund av det nu anförda anser tingsrätten att det kan hållas för helt visst att det är Johansson som vållat barnets skador.

Johanssons uppgift att tandskadorna uppkommit när han matat barnet är inte vederlagd. För att åstadkomma dessa skador är dock uppenbart att det krävt sådant våld mot barnet att Johansson inte kan ha undgått att inse att barnet skulle komma till skada. Av den rättsmedicinska utredningen och genom förhöret med överläkare Eriksson framgår att brottet

DOM

Datum

1990-07-13

B 382/90

13

på den andra halskotan och blödningarna i ryggmärgen, förlängda märgen och hjärnbryggan inträffat mer än en vecka innan dödsfallet. Någon förklaring till hur skadorna uppkommit har inte lämnats. Vad som säkert kan sägas är dock att brottet på halskotan förutsätter att ett mycket kraftigt våld utövats mot barnet, så kraftigt att Johansson inte kan ha undgått att begripa att barnet skulle skadas svårt. Vidare har av förhöret med Eriksson framgått att en sådan skada som denna ofta ger upphov till förlamnings-tillstånd av olika svårighetsgrad beroende på att en mängd nervträdor passerar området för skadan. Det kan därför med stor sannolikhet antagas att de tecken på förlamning i barnets armar som Maria Grahn märkt omkring den 21 maj orsakats av denna skada.

När det så gäller de blödningar i storhjärnans sidokamrar som enligt den rättsmedicinska utredningen kan dateras till sista levnadsdygnet, råder det inget tvivel om att dessa skador uppkommit den 30 maj under den tid Johansson ensam hade hand om barnet. Enligt vad överläkare Eriksson uppgivit kan sådana skador i och för sig uppkomma vid ett fall i manshöjd mot ett golv. Den förklaring Johansson lämnat till dess skador, d v s att han tappat barnet i samband med att han badat det, har han emellertid givit först vid ett av honom begärt polisförhör med sig själv dagen före huvudförhandlingen i målet. Dessförinnan har Johansson, bl a vid två häkttingsförhandlingar, konsekvent förnekat kännedom om vad som orsakat barnet skador. Johansson har som förklaring till sin underlåtenhet att berätta om denna olyckshändelse anfört att han varit så chockad och omskakad efter olyckshändelsen den 30 maj att han inte då kommit sig för att berätta om den samt att han därefter försökt förtränga vad som hänt. Detta kan helt enkelt inte vara sant. Något tecken på att Johansson skulle ha varit så chockad att han därför inte kunnat berätta sanningen finns ej. Tvärtom har Johansson uppträtt med den största kallblodighet och inte bara givit Maria Grahn den föreställningen att allt stod

Datum
1990-07-13

B 382/90

14

väl till med barnet utan även sedan Maria Grahns upptäckt att det varit något fel på flickan liksom tidigare konsekvent förhindrat läkarkontakt genom att låtsas tala med läkare i telefon. Inte ens sedan han på Maria Grahns uppmaning ringt efter ambulans och i det sammanhanget blivit tvungen att erkänna att samtalen till dr Bohlin varit påhittade har Johansson berättat om någon olyckshändelse som förklaring till barnets tillstånd. Till detta kommer att den berättelse som Johansson lämnat om händelseförloppet när han tappat barnet inte framstår som trovärdig i sig utan visar tydliga tecken på att vara en efterhandskonstruktion, d v s berättelsen förklarar hur barnet fått skadorna men ingenting därutöver. Berättelsen är torftig och saknar detaljer som oundvikligen följer av att man berättar om en händelse som man verkligen upplevt. Inte ens Johanssons påstående att han skulle ha badat barnet är trovärdigt. Å ena sidan har han förklarat att barnet sedan det ätit blivit piggare och att han tänkte att ett bad skulle göra det ännu piggare, å andra sidan har han förklarat att han tappat barnet för att han nog hade bråttom eftersom han hade en montör i ladugården. Om han verkligen haft så ont om tid att han därför varit vårdslös vid sitt hanterande av barnet går det inte att sätta tilltro till hans påstående att han skulle bada barnet för att få det "litet piggare". Johanssons antydning att hans tablettintag - utan att han märkt någonting av detta - skulle ha påverkat hans förmåga att hålla i barnet föranleder inte till annan bedömning. Det kan tilläggas att Johansson på ett mycket tidigt stadium av polisutredningen måste ha begripit att den för honom mest förmånliga förklaringen till flickans skador vore en olyckshändelse av något slag. Om det verkligen hade inträffat en sådan hade han haft allt att vinna och ingenting att förlora på att berätta om denna så snart som möjligt i stället för att envetet förneka varje kännedom om hur skadorna uppkommit. Omständigheterna är alltså sådana att tingsrätten icke kan sätta tilltro till Johanssons påstående att barnet skadats vid en olyckshändelse. I

stället kan hållas för visst att Johansson, lika konsekvent som han motverkat att barnet skulle komma under läkarvård, lika konsekvent misshandlat barnet. Den misshandel som Johansson utsatt barnet för är grov.

När det så gäller den lunginflammation som barnet led av och som med till visshet gränsande sannolikhet orsakats av att födoämnen kommit ner i lungorna, framstår denna som en näst intill oundviklig följd av Johanssons förfarande att medan flickan låg på rygg genom att hålla igen hennes mun hindra hennes uppkastningar att komma ut. Det kan alltså hållas för visst att Johansson även vållat lunginflammationen.

Tingsrätten har alltså funnit styrkt att Johansson genom uppsåtlig misshandel förorsakat skadorna inom hjärnan och halsryggmärgen som varit den omedelbara dödsorsaken. Han har dessutom vållat lunginflammationen som sannolikt bidragit till döden. Johansson har slutligen förhindrat att barnet kom under läkarvård förrän det var för sent. Genom dessa handlingar har Johansson av oaktsamhet vållat barnets död. Brottet är grovt.

Bilaga 2, 8talpunkt 2 och 3

Johansson har bestritt ansvar för bedrägeri. Han har vitsordat att han gjort ifrågavarande inköp i Maria Grahns namn och utan Maria Grahns lov tecknat hennes namn och sålunda beträffande 8talpunkt 2 medgivit ansvar för förvanskning av urkund.

På åklagarens begäran har målsägandeförhör hållits med Maria Grahn.

Av utredningen framgår att inköpen från Alfa-Laval avsett ladugårdsutrustning och inköpen från Lantmännen i allt väsentligt sådant som behövdes för den kreatursskötsel som bedrevs på gården.

Johansson har berättat bl a att inköpen skedde i Maria Grahns namn därför att han själv ej längre fick någon kredit.

Av Maria Grahns uppgifter har framgått att hon saknat kännedom om inköpen.

Eftersom det av utredningen har framgått att Johansson vilselett Alfa-Laval och Lantmännen att tro att inköpen skedde inte för hans egen utan för Maria Grahns räkning och han därigenom kommit i åtnjutande av en kredit som han eljest inte skulle ha fått, kan han inte undgå ansvar för de åtalade gärningarna. De är att bedöma som åklagaren angivit.

Bilaga 3, åtalspunkt 1

Johansson har bestritt ansvar.

Johansson har uppgivit bl a: Johansson är bekant med en person vid namn Rune Bergström. Bergström äger fastigheten Hälsingfors 1:19 i Vindelns kommun. För fastigheten hade upprättats en skogsbruksplan som angav vad som totalt kunde avverkas. En sådan plan bygger på uppskattning av den avverkningsbara skogen. Bergström träffade avtal om leverans av virke i enlighet med skogsbruksplanen till Västerbottens Skogsägareförening. I den försälda kvantiteten ingick 20 kubikmeter lövmassa. Johansson skulle hjälpa Bergström med avverkningsarbetet. Som ersättning skulle Johansson för egen räkning få ta ut ytterligare 20 kubikmeter lövmassa ur samma skog. Detta virke försälde Johansson till skogsägareföreningen. Han fick betalt i förskott. Johansson påbörjade avverkningsarbetet och hann avverka totalt omkring 15 kubikmeter timmer innan han blev tvungen att avbryta arbetet på grund av ryggbesvär.

Av utredningen i målet framgår att ifrågavarande avverkning sedermera på Bergströms begäran ombesörjts av Englunds

DOM

Datum

1990-07-13

B 382/90

17

Trävaror AB i Vännäs och att därvid avverkats 35,46 kubikmeter lövmassaved.

Eftersom det funnits i vart fall nästan 16 kubikmeter lövmassa att avverka på fastigheten utöver vad som Bergström försålt till skogsägareföreningen, kan det inte anses tillförlitligen styrkt att Johansson, när han tecknade leverans av ytterligare 20 kubikmeter lövmassa och tog emot förskottet insett att åtagandet inte skulle kunna uppfyllas. Åtalet för bedrägeri skall därför ogillas.

Bilaga 3, Åtalspunkterna 2-6, och bilaga 4

Johansson har erkänt gärningarna. Hans erkännande vinner stöd av övrig utredning. Gärningarna är härigenom styrkta. De är att bedöma som åklagaren angivit.

Påföljd

Johansson har tidigare dömts för bl a förmögenhetsbrott. Senast dömdes Johansson av tingsrätten den 10 januari 1986 för misshandel och grov misshandel till fängelse fyra år. Johansson frigavs villkorligt från detta fängelsestraff den 16 april 1988. Prövotiden utgick den 16 april 1989.

Johansson har om sina förhållanden berättat bl a: Efter avtjänat fängelsestraff flyttade han till den fastighet där han nu bor. Tiden maj 1988 - januari 1989 arbetade han som slipare på företaget Miljökok i Umeå. Därefter har han bedrivit visst jordbruk på fastigheten. Han har bl a haft getter. Han har varit ensamstående till dess Maria Grahn flyttade till fastigheten. Han har sin 13-årige son boende hos sig. Vid tiden för den senaste domen hade han alkoholproblem. Han anser nu att han kommit över dessa. Han använder alkohol sparsamt. Han har t ex inte vid något tillfälle varit alkoholpåverkad när han haft hand om Andrea.

Innan Johansson dömdes i januari 1986 inhämtades såväl läkarintyg enligt 7 § lagen om personundersökning i brott-

mål som rättspsykiatrisk undersökning beträffande Johansson. Enligt det rättspsykiatriska utlåtandet, avgivet den 22 november 1985 av överläkaren Eva Johansson, hade Johansson begått åtalade gärningar under inflytande av psykisk abnormitet, som dock inte var av så djupgående natur att den kunde anses jämförbar med sinnessjukdom i brottsbalkens mening samt saknades förutsättningar för att Johansson skulle kunna beredas vård enligt lagen om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall. Ingen omständighet har kommit fram som skulle tyda på att inte denna bedömning alltjämt äger giltighet. De gärningar för vilka Johansson nu fälls till ansvar är av den arten att annan påföljd än fängelse inte kan komma i fråga. Fängelsestraffets längd kan inte sättas kortare än sex år. Den tid Johansson varit anhållen och häktad skall avräknas från fängelsestraffet.

Skadestånd m m

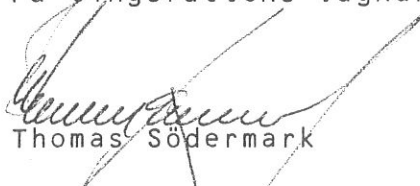
Johansson har medgivit de enskilda anspråken. Dessa skall därför bifallas.

Med hänsyn till Johanssons ekonomiska förhållanden och fängelsestraffets längd bör kostnaden för hans försvar stanna på staten.

HUR MAN ÖVERKLAGAR se bilaga 5 (Dv 400 F)

Vadeinlaga resp besvärslaga senast den 3 augusti 1990

På tingsrättens vägnar

Thomas Södermark

LM

MÅLSÄGANDE-
FORTECKNING

Bilaga 1
Sida

2 Datum

1990-07-13

1 Dom nr/Beslut nr

DB 477

Målsägande Nr 1

1 Efternamn, tilltalsnamn samt yrke/titel

Alfa-Laval Agri Scandinavia AB

2 Postadress

Box 617, 151 27 SÖDERTÄLJE

3 Rätts-
hjälp

4 Ombud/Biträde

Åklagaren

5 Biträde enligt
rättshjälpslagen

Nr 2

1 Efternamn, tilltalsnamn samt yrke/titel

Västerbottens Lantmän

2 Postadress

Box 1240, 901 22 UMEÅ

3 Rätts-
hjälp

4 Ombud/Biträde

Åklagaren

5 Biträde enligt
rättshjälpslagen

Nr 3

1 Efternamn, tilltalsnamn samt yrke/titel

Skogsägarna Västerbotten Örnköldsvik

2 Postadress

Box 5076, 900 05 UMEÅ

3 Rätts-
hjälp

4 Ombud/Biträde

Åklagaren

5 Biträde enligt
rättshjälpslagen

Nr 4

1 Efternamn, tilltalsnamn samt yrke/titel

SCA Skog AB

2 Postadress

921 00 LYCKSELE

3 Rätts-
hjälp

4 Ombud/Biträde

Åklagaren

5 Biträde enligt
rättshjälpslagen

Nr

1 Efternamn, tilltalsnamn samt yrke/titel

2 Postadress

3 Rätts-
hjälp

4 Ombud/Biträde

5 Biträde enligt
rättshjälpslagen

Nr

1 Efternamn, tilltalsnamn samt yrke/titel

2 Postadress

3 Rätts-
hjälp

4 Ombud/Biträde

5 Biträde enligt
rättshjälpslagen

Ansvaryrkande m m

1 GROV MISSHANDEL OCH GROVT VÄLLANDE TILL
ANNANS DÖD

Målsägande

Grahn, Maria, Kvarntorp, 922 VINDELN (RÅ 149)

Grahn, Stig, Järnvägsgatan 50, 172 35 SUNDBYBERG
(RÅ 149)

Gärning

Johansson har vid olika tillfällen under tiden 1990-05-03--31 i sin bostad i Näsland, Vindelns kommun, med våld förgripit sig på sambon Maria Grahns flicka Andrea, född 1989-07-15 och som en följd av våldet avled 1990-05-31. Våldet har i första hand riktat sig mot huvud och halsregionen och förutom smärta medfört hud- och slemhinneskador, utslagning av tand i underkäken, brott på den andra halskotan, blödningar i ryggmärgen, förlängda märgen och hjärnbryggan samt storhjärnans sidokamrar. Vidare hur JOhansson när barnet efter matning velat kräkas lagt en handduk mot dess mun som medfört att mat runnit ner i luftstrupen och orsakat lunginflammation (sjukdom). Genom att utöva det våld som angivits och orsaka angivna skador inom hjärnan och halsryggmärgen, hindra barnet att vid kräkningar bli kvitt matrester, vilket förorsakat lunginflammation samt förhindra att flickan blev föremål för läkarvård, har JOhansson även vällat Andrea Grahns död.

Med hänsyn till att det rört sig om ett 10-månaders barn, att beskriven behandling pågått under viss tid samt att barnet i vart fall under slutskedet varit svårt sjukt är brotten att bedöma som grova.

Lagrums

3 kap 6 § och 7 § 2 st brottsbalken

2 GROVT BEDRÄGERI MEDELST URKUNDSFÖRFALSKNING

Målsägande

Alfa-Laval Agri Scandinavia AB, Box 617, 151 27
SÖDERTÄLJE; företrädd av åklagaren

Grahn, Maria, Kvarntorp, 922 00 VINDELN (RÅ 149)

Gärning

Kjell-Åke JOhansson har 1990-05-04 och 1990-05-21 i Näsland från Alfa-Lavals representant inköpt varor för 38 040 kr varvid han vilselett säljarens representant genom att felaktigt angiva att Maria Grahn var köpare samt förtiga att han ej hade möjligheter eller avsikt att betala varorna. Säljaren

1990-06-21

BDAD 5022-90

Ansvarsyrkande m m

förmåddes härigenom att utlämna godset vilket innebar vinning och skada. Johansson har vid samma tillfälle godkänt avtalen genom att falskeligen underteckna dem med namnet Maria Grahn. Fara i bevis-hänseende förelåg.

Lagrum

9 kap 3 § och 14 kap 1 § brottsbalken

Enskilt anspråk

Förpliktande för Johansson att till Alfa-Laval utgiva 38 040 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för avtalet.

3 BEDRÄGERI

Målsägande

Västerbottens Lantmän, Box 1240, 901 22 UMEÅ;
företräd av åklagaren

Grahn, Maria, Kvarntorp, 922 00 VINDELN (RÅ 149)

Gärning

Kjell-Åke Johansson har troligen i maj månad 1990 från Lantmännen Umeå beställt varor för 11 606 kr varvid han vilselett vederbörande ordermottagare genom att felaktigt uppgiva Maria Grahn som beställare, samt förtiga att han ej haft för avsikt betala godset och därigenom förmått Lantmännen att fullgöra leveranserna. Skada och vinning har uppstått.

Lagrum

9 kap 1 § brottsbalken

Enskilt anspråk

Förpliktande för Johansson att till Lantmännen utgiva 11 606 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från delgivningen.

Ansvarsyrkande m m

1

BEDRÄGERI

Målsägande

Skogsägarna Västerbotten, Örnsköldsvik Box 5076,
900 05 UMEÅ

Företrädd av åklagaren

Gärning

Johansson har den 29 september 1989 med representant för Skogsägarföreningen i Vindeln tecknat ett leveransavtal vari han förbundit sig att leverera 20 m³ lövmassa och även erhållit ett förskott om 3.715 kronor. Johansson har därvid vilselett representanten genom att förtiga att det ej fanns något virke att leverera och förmått denne att oriktigt utbetala förskottet. Skada och vinning uppkom därvid.

Lagrum

9 kap 1 § brottsbalken

Enskilt anspråk

Förpliktande för Johansson att till Skogsägarna utgiva 3.715 kronor jämte ränta enligt 6 § räntelagen från delgivningen.

2

MEDHJÄLP TILL BEDRÄGERI ALT HÄLERI

Målsägande

Englunds Trävaror AB 911 00 VÄNNÄS

Gärning

Den 8 september 1989 har Rune Bergström träffat en överenskommelse med representant för Englunds Trävaror AB i Vännäs om leverans av virke från fastigheten Hälsingfors 1:19. Därefter har förskott utbetalats med 10.000 kronor den 8 september 1989 och med 5.000 kronor den 5 oktober 1989. Representant för köparen har vilseletts genom att man förtigit att aktuellt parti redan försålts och att man ej kunde leverera enligt avtalet och förmåtts att utlämna förskottet. Skada och vinning har uppkommit. Johansson som känt till aktuella förhållanden har varit överens med Bergström om åtgärderna, medföljt honom vid försäljningen och avhämtandet av förskotten och mottagit totalt cirka 3.500 kronor av förskotten. Härigenom har Johansson medverkat till bedrägeriet. Alternativt påstås att Johansson mottagit beloppen oaktat han känt till att de åtkommits genom brott.

Lagrum

9 kap 1 § och 23 kap 4 § brottsbalken alt 9 kap 6 § brottsbalken

Ansvarsyrkande m m

3

MEDHJÄLP TILL BEDRÄGERI ALT HÄLERI

Målsägande

Brattby Sågverks AB, 911 00 VÄNNÄS

Gärning

Den 18 oktober 1989 har Rune Bergström träffat en överenskommelse med representant för Brattby Sågverks AB om leverans av virke från fastigheten Hälsingfors 1:19. Därefter har förskott utbetalats med 18.520 kronor samma dag. Den 17 november 1989 levererades virke för 5.431 kronor till Bergström som förskott. Representant för köparen har vilseletts genom att man förtigit att aktuellt virke redan försålts och att man ej hade för avsikt fullfölja avtalet och därigenom förmåtts utlämna förskotten. Skada och vinning uppkom. Johansson som känt till aktuella förhållanden har varit överens med Bergström om åtgärderna medföljt honom vid försäljningean och avhämmandet av förskotten och mottagit 9.000 kronor av detta i kontanter samt virket. Härigenom har Johansson medverkat till bedrägeriet. Alt. påstås att Johansson mottagit beloppen oaktat han känt till att de åtkommits genom brott.

Lagrum

9 kap 1 § och 23 kap 4 § alt 9 kap 6 § brottsbalken

4

MEDHJÄLP TILL BEDRÄGERI ALT HÄLERI

Målsägande

S C A Skog AB LYCKSELE

företräd av åklagaren

Gärning

Den 30 oktober 1989 och 22 jan. 1990 har Rune Bergström träffat en överenskommelse med representant för SCA AB Lycksele om leverans av virke från fastigheten Hälsingfors 1:19. Därefter har förskott utbetalats den 30 oktober 1989 med 13.581 kronor den 8 januari 1990 med 12.000 kronor och den 22 januari 1990 med 10.000 kronor. Representant för köparen har vilseletts genom att man förtigit att aktuellt virke redan försålts och att man ej kunde fullfölja tecknade avtal. Därför har därigenom förmåtts utlämna förskotten. Skada och vinning uppkom. Johansson som känt till aktuella förhållanden har varit överens med Bergström om åtgärderna medföljt honom vid försäljningarna och avhämmandet av förskotten och mottagit cirka 24.000 kronor av dessa. Härigenom har Johansson medverkat till bedrägeriet. Alt. påstås att Johansson mottagit beloppen oaktat han känt till att de åtkommits genom

9 och

Datum
1990-06-27Diariernr
BDÅD 5022-90

Ansvarsyrkande m m

brott.

Lagrum

9 kap 1 § och 23 kap 4 § alt 9 kap 6 § brottsbalken

Enskilt anspråk

Förpliktande för Johansson att till SCA AB Lycksele utgiva 24.000 kronor jämte ränta enligt 6 § räntelagen från delgivningen.

5 FÖRSÖK TILL BEDRÄGERI

Målsägande

Hällnäs Såg AB Box 33, 922 00 VINDELN för ej talan

Gärning

Johansson har den 1 februari 1990 med Hällnäs såg AB tecknat ett leveransavtal om cirka 100 m³ timmer och massa varvid köparens representant vilseleddes genom att Johansson förteg att virke ej fanns att leverera och förmåddes att lämna ett förskott om 24.600 kronor i form av en check till Johansson. Checken hann spärras innan Johansson löst in den varför den skada och vinning som varit avsedd på grund av tillfälliga omständigheter varit utesluten.

Lagrum

9 kap 1 § och 23 kap 1 § brottsbalken

6 BEDRÄGERI

Målsägande

Resurs, Gräddvägen 1, 902 60 UMEÅ

Gärning

Johansson har på Resurs Umeå den 6 december 1989 inköpt varor för 14.685 kronor, den 28 december 1989 varor för 13.980 kronor, den 11 januari 1990 varor för 9.205 kronor och den 4 april 1990 varor för 6.647 kronor varvid han vilselett vederbörande försäljare genom att förtiga att han ej kunde eller ämnade betala godset varigenom denne förmåtts att på kredit utlämna godset. Skada och vinning uppstod.

Lagrum

9 kap 1 § brottsbalken

1990-05-16

BDAD 5022-90

UMEÅ TINGSRÄTT

Ink. 90. 05. 22

Akt. B 382, 90

Akt.bil (2st)

UMEÅ TINGSRÄTT
Box 138
901 04 UMEÅ

Åklagare	Namn och tjänstetitel	Björne, Lars, distriktsåklagare	CB
	Postadress	Åklagarmyndigheten i Umeå distrikt Box 475 901 09 UMEÅ	
	Telefon	090-152334	Myndighet nr 2453
Tilltalad	Efternamn och alla förnamn	Johansson, Kjell-Åke	
	Personnummer	551130-8537	Yrke/titel Jordbrukare
	Postadress	Näsländ 6181, 922 00 VINDELN	
	Medborgare i (om ej svensk)	☐ Tolk behövs	
	Språk		
	Friköptberövande m m		
Offentlig försvarare			
Ansvarsyrkande m m	OLOVLIG KÖRNING MM		
	Johansson har den 28 februari 1990 och den 4 april 1990 i Umeå fört bil oaktat han ej varit därtill berättigad. Då Johansson tidigare haft körkort som återkallats samt dömts för enahanda förseelse är aktuellt brott att bedöma som grovt. Johansson förde personbilen DUR 536 den 28 februari 1990 oaktat fordonet var underkastat körförbud och den 4 maj 1990 oaktat fordons-skatten ej betalats.		
	<u>Lagrums</u> 3 § 1 st trafikbrottslagen (1951:649) och 85 § och 106 § 4 p fordonskungörelsen och 64 § och 79 § 3 st vägtrafikskattelagen		
<u>Bevisning</u>			
Erkännande			
			
Lars Björne			